

HOOFDSTUK 7

DE MACHT VAN BIG TECH

2015–2029

Inleiding

Gedurende het grootste deel van de twintigste eeuw werd economische macht vooral geassocieerd met industrie, oliebedrijven, banken en productiefaciliteiten. In de eerste decennia van de 21e eeuw ontstond echter een nieuwe machtsstructuur.

Technologiebedrijven groeiden uit tot organisaties met een invloed die soms vergelijkbaar leek met die van staten.

Miljarden mensen gebruiken dagelijks diensten van bedrijven zoals:

- [Google](#)
- [Apple](#)
- [Meta](#)
- [Microsoft](#)
- [Amazon](#)
- [Tesla](#)
- [X](#)

Deze ondernemingen beheren niet alleen technologie.

Zij beïnvloeden:

- communicatie;
- informatie;
- handel;
- kunstmatige intelligentie;
- cloudinfrastructuur;
- politieke discussies.

Daardoor ontstond een fundamentele vraag:

Hoeveel macht mag een technologiebedrijf hebben in een democratische samenleving?

Voor veel critici vormt Big Tech een nieuwe concentratie van macht.

Voorstanders wijzen juist op innovatie, economische groei en ongeken­de toegang tot informatie.

De waarheid ligt waarschijnlijk tussen beide perspectieven.

7.1 De Opkomst van de Digitale Giganten

Aan het begin van de jaren 2000 waren veel van deze bedrijven nog relatief klein.

Twee decennia later waren zij uitgegroeid tot ondernemingen met:

- honderden miljoenen gebruikers;
- wereldwijde infrastructuur;
- enorme financiële reserves;
- invloed op vrijwel ieder aspect van het dagelijks leven.

Hun macht ontstond niet door verkiezingen.

Hun macht ontstond doordat burgers vrijwillig hun producten gebruikten.

Daardoor ontstond een nieuw soort invloed:

niet gebaseerd op wetten,

maar op technologie.

7.2 Google: De Poortwachter van Informatie

Voor miljarden mensen is Google de primaire toegangspoort tot kennis.

Via:

- zoekmachines;
- kaarten;
- e-mail;
- videoplatforms;
- advertentienetwerken;

beïnvloedt het bedrijf welke informatie zichtbaar wordt.

Kritische discussie

Voorstanders stellen:

- informatie is toegankelijker dan ooit;
- kennis is wereldwijd beschikbaar.

Critici vragen zich af:

- welke resultaten worden getoond;
- welke informatie minder zichtbaar wordt;
- hoe algoritmen prioriteiten bepalen.

Daardoor staat Google centraal in het debat over informatievrijheid.

7.3 Apple: Controle binnen een Gesloten Ecosysteem

Apple bouwde een van de meest succesvolle digitale ecosystemen ter wereld.

Kenmerken zijn:

- sterke privacybescherming;
- integratie van hardware en software;
- controle over de App Store.

Discussie

Voorstanders prijzen:

- veiligheid;
- gebruiksgemak;
- privacy.

Critici wijzen op:

- beperkte concurrentie;
- hoge marktmacht;
- controle over welke apps worden toegelaten.

Hierdoor ontstond een debat over de balans tussen veiligheid en markttoegang.

7.4 Meta: Sociale Netwerken als Publieke Ruimte

Meta beheert enkele van de grootste sociale netwerken ter wereld.

Hieronder vallen:

- Facebook;
- Instagram;
- WhatsApp.

Voor miljarden mensen functioneren deze platforms als een digitale publieke ruimte.

Invloed

Meta beïnvloedt:

- nieuwsconsumptie;
- politieke campagnes;
- sociale interacties;
- advertentiemarkten.

Kritiek

Discussies richten zich op:

- privacy;
- gegevensverzameling;
- desinformatie;
- algoritmische beïnvloeding.

Hierdoor werd Meta een van de meest besproken bedrijven van het digitale tijdperk.

7.5 Microsoft: De Onzichtbare Infrastructuur

In tegenstelling tot sociale media opereert Microsoft vaak minder zichtbaar.

Toch is de invloed enorm.

Via:

- Windows;

- Office;
- Azure;
- kunstmatige intelligentie;

speelt Microsoft een centrale rol in de digitale economie.

De opkomst van AI-systemen heeft die positie verder versterkt.

Hierdoor wordt Microsoft steeds vaker gezien als een strategische speler binnen de mondiale technologische concurrentiestrijd.

7.6 Amazon: Van Webwinkel naar Infrastructuurmacht

Amazon begon als online boekwinkel.

Het groeide uit tot een van de grootste ondernemingen ter wereld.

Naast e-commerce beheert Amazon:

- logistieke netwerken;
- cloudinfrastructuur;
- advertentieplatforms.

Veel websites, bedrijven en overheden zijn afhankelijk van cloudsysteem van Amazon.

Hierdoor ontstond een nieuwe vorm van economische afhankelijkheid.

7.7 Tesla en de Politieke Rol van Technologieleiders

Tesla vertegenwoordigt een andere ontwikkeling.

Het bedrijf werd niet alleen bekend vanwege elektrische voertuigen.

Ook de publieke rol van de bedrijfsleiding kreeg politieke betekenis.

Technologieondernemers werden steeds vaker:

- opiniemakers;
- beleidsbeïnvloeders;

- publieke figuren.

Daardoor vervaagde de grens tussen bedrijfsleven, technologie en politiek.

7.8 X en de Vrijheid van Meningsuiting

Geen enkel platform speelde zo'n centrale rol in politieke discussies als X.

Onder verschillende eigendomsstructuren ontstonden felle debatten over:

- moderatie;
- censuur;
- vrijheid van meningsuiting;
- desinformatie.

Voorstanders van ruimere vrijheid

Stelden:

- open debat is essentieel;
- afwijkende meningen moeten beschermd worden.

Voorstanders van strengere moderatie

Stelden:

- schadelijke desinformatie moet worden beperkt;
- platforms dragen maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Dit debat zal waarschijnlijk nog jarenlang voortduren.

7.9 Het Censuurdebat

Een van de meest controversiële thema's van de jaren 2015-2029 was de vraag:

Wanneer wordt moderatie censuur?

Technologiebedrijven verwijderden soms:

- haatzaaiende inhoud;
- oproepen tot geweld;
- misleidende informatie.

Critici stelden dat:

- politieke standpunten werden beperkt;
- bedrijven te veel invloed kregen op het publieke debat.

Voorstanders zagen moderatie als noodzakelijk om gebruikers te beschermen.

De discussie draaide uiteindelijk om macht.

Wie bepaalt welke informatie zichtbaar blijft?

7.10 Algoritmische Beïnvloeding

Moderne platforms gebruiken algoritmen om inhoud te selecteren.

Deze systemen bepalen:

- wat gebruikers zien;
- welke berichten populair worden;
- welke onderwerpen aandacht krijgen.

Daardoor ontstond een nieuwe vraag:

Kunnen algoritmen politieke voorkeuren beïnvloeden zonder dat gebruikers zich daarvan bewust zijn?

Hoewel wetenschappers hierover verschillende conclusies trekken, bestaat brede overeenstemming dat algoritmen een belangrijke rol spelen in publieke discussies.

7.11 Vrijheid van Meningsuiting in het Digitale Tijdperk

Vrijheid van meningsuiting behoort tot de kern van democratische samenlevingen.

De digitale revolutie heeft echter nieuwe vragen opgeworpen.

Bijvoorbeeld:

- Geldt vrijheid van meningsuiting ook op particuliere platforms?
- Hebben bedrijven dezelfde verantwoordelijkheden als overheden?
- Hoe bescherm je open debat zonder schadelijke inhoud te stimuleren?

Deze vragen behoren tot de grootste democratische uitdagingen van de 21e eeuw.

7.12 Europa en Digitale Soevereiniteit

Binnen Europa groeide de zorg over afhankelijkheid van Amerikaanse technologiebedrijven.

Daardoor ontstonden initiatieven gericht op:

- digitale autonomie;
- gegevensbescherming;
- Europese cloudoplossingen;
- AI-regulering.

De Europese Unie positioneerde zich steeds vaker als regulator van mondiale technologie.

Belangrijke instrumenten waren onder meer:

- Digital Services Act
- Digital Markets Act
- AI Act

Hierdoor ontstond een alternatieve benadering waarin marktwerking wordt gecombineerd met publieke controle.

7.13 Europese Alternatieven

Een terugkerend thema binnen dit Trump-Dossier is de zoektocht naar Europese alternatieven.

Voorbeelden zijn:

Amerikaanse speler	Mogelijke Europese alternatieven
Google	Qwant , Ecosia
Gmail	Proton Mail
Microsoft Cloud	OVHcloud
Amazon Cloud	IONOS Cloud

X/Facebook

Diverse federatieve netwerken zoals

[Mastodon](#)

Hoewel deze alternatieven kleiner zijn, illustreren zij de wens van sommige landen en burgers om minder afhankelijk te worden van dominante Amerikaanse technologiebedrijven.

Analyse: Big Tech als Nieuwe Machtslaag

De periode 2015-2029 laat zien dat macht niet langer uitsluitend wordt uitgeoefend door regeringen.

Technologiebedrijven beschikken over:

- enorme hoeveelheden data;
- wereldwijde netwerken;
- invloedrijke algoritmen;
- geavanceerde AI-systemen.

Zij vormen daarmee een nieuwe machtslaag tussen burger en overheid.

Voor sommigen is dat een bron van innovatie.

Voor anderen een risico voor democratische controle.

De centrale uitdaging wordt daarom niet het stoppen van technologische vooruitgang.

De uitdaging wordt het ontwikkelen van democratische spelregels die passen bij deze nieuwe werkelijkheid.

Conclusie

De opkomst van Big Tech is een van de meest ingrijpende ontwikkelingen van de 21e eeuw.

De discussie gaat uiteindelijk niet alleen over technologie.

Zij gaat over:

- macht;
- democratie;
- informatie;

- vrijheid;
- soevereiniteit.

En vooral over één fundamentele vraag:

Wie bestuurt de digitale samenleving?

Regeringen?

Burgers?

Of technologiebedrijven?

Het antwoord op die vraag zal mede bepalen hoe democratieën functioneren in de komende decennia.